

อุบัติการณ์และปัจจัยในการเกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำภายหลังการผ่าตัด

แพทย์หญิงชวิศา พิสิษฐศักดิ์ พ.บ., ว.ว.วิสัญญีวิทยา,* นายแพทย์ธนิศ วีระกบุตร พ.บ., ว.ว. วิสัญญีวิทยา,*

นายแพทย์กานต์พงษ์ ดิวังศ์ พ.บ.,* นายแพทย์เมธพร พรประเสริฐสุข พ.บ.*

* ภาควิชาวิสัญญีวิทยา คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล

บทนำ : ผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดและได้รับการให้การระงับความรู้สึกมีความเสี่ยงในการเกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำกว่าปกติ สาเหตุของภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำอาจเกิดได้จากหลายปัจจัย เช่น อุณหภูมิภายในห้องผ่าตัดต่ำ มีภาวะของเส้นเลือดขยายตัว เนื่องจากการให้ยาระงับความรู้สึกแบบทั่วร่างกายหรือการให้การระงับความรู้สึกเฉพาะส่วนทำให้เกิดการสูญเสียความร้อน ออกจากร่างกาย ร่างกายสร้างความร้อนชดเชยได้น้อยลง ภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำทำให้เกิดผลเสียหลายประการ ปัจจุบันจึงมีการตระหนักถึงปัญหาและพัฒนาวิธีการป้องกันภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำระหว่างผ่าตัดมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง การศึกษาและวิจัยครั้งนี้จึงมีเป้าหมายเพื่อหาอุบัติการณ์และปัจจัยที่ก่อให้เกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำในปัจจุบัน และประสิทธิภาพในการรักษาภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำหลังการผ่าตัด

วิธีดำเนินการวิจัย : ทำการศึกษา ผู้ป่วยที่มารับการผ่าตัดและได้รับ การให้การ ระงับความรู้สึกในช่วงเวลา 1 เดือน ณ โรงพยาบาลรามาธิบดี บันทึกอุณหภูมิร่างกายผู้ป่วยก่อนเริ่มทำการผ่าตัด เมื่อเสร็จการผ่าตัด ที่ห้องพักฟื้น นานที่ 5, 15 และ 30 และก่อนย้ายผู้ป่วยออกจากห้องพักฟื้น โดยใช้อุปกรณ์วัดอุณหภูมิบริเวณ เยื่อแก้วหู บันทึกข้อมูลของผู้ป่วย โดยใช้แบบฟอร์มการเก็บข้อมูล

ผลการวิจัย : มีผู้ป่วยเข้าร่วมการวิจัย ทั้งหมด 316 ราย แบ่งเป็นเพศชายร้อยละ 46 เพศหญิงร้อยละ 54 อายุ 53 ± 18.92 ปี น้ำหนัก 58 ± 13.45 กิโลกรัม ดัชนีมวลกาย 22.66 ± 4.78 กก/ม² อุณหภูมิของห้องผ่าตัด 22.0 ± 1.44 องศาเซลเซียส ระยะเวลาในการผ่าตัด 102.50 ± 70.29 นาที มีผู้ป่วย ร้อยละ 80.7 ได้รับการระงับความรู้สึกแบบทั่วร่างกาย ร้อยละ 17.1 ได้รับการระงับความรู้สึกเฉพาะส่วน และร้อยละ 2.2 ได้รับการระงับความรู้สึกแบบทั่วร่างกายรวมกับการให้การระงับความรู้สึกเฉพาะ พบว่าผู้ป่วยร้อยละ 17 มีอุณหภูมิร่างกายต่ำกว่า 36.0 องศาเซลเซียส ในผู้ป่วยจำนวนดังกล่าวมีผู้ป่วย 1 รายที่มีอุณหภูมิร่างกายต่ำกว่า 34.0 องศาเซลเซียส พบภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำได้บ่อยในผู้ป่วย อายุมากกว่า 60 ปี (ร้อยละ 26) ASA 3 (ร้อยละ 20) ASA 4 (ร้อยละ 26) ได้สารน้ำมากกว่า 3000 ม.ล. (ร้อยละ 46) รับเลือดระหว่างผ่าตัด (ร้อยละ 44) ไม่ได้ใช้เครื่องให้ลมอุ่น (ร้อยละ 24) อุณหภูมิของห้องผ่าตัดที่น้อยกว่า 20.0 องศาเซลเซียส (ร้อยละ 17) ระยะเวลาในการผ่าตัดที่นานกว่า 60 นาที (ร้อยละ 19) การใช้สารน้ำ irrigation ระหว่างการผ่าตัด (ร้อยละ 32) อุบัติการณ์การเกิดภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำหลังการผ่าตัด ณ นาทีที่ 5, 15, 30 และ ก่อนจำหน่ายผู้ป่วยกลับหอผู้ป่วยคิดเป็น ร้อยละ 17, 13, 7 และ 7 ของผู้ป่วยทั้งหมด ตามลำดับ ไม่พบผลแทรกซ้อนที่รุนแรงจากภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ

สรุป: ผู้ป่วยร้อยละ 17 มีอุณหภูมิร่างกายต่ำกว่า 36.0 องศาเซลเซียส หลังการผ่าตัด ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะอุณหภูมิร่างกายต่ำ ได้แก่ อายุ ASA Classification ที่สูงขึ้น การผ่าตัด TURP การได้รับปริมาณสารน้ำมากกว่า 3000 มิลลิลิตร การได้รับเลือดและส่วนประกอบของเลือดระหว่างการผ่าตัด การ ไม่ใช้เครื่องให้ลมอุ่นขณะผ่าตัด ระยะเวลาในการผ่าตัดที่นานกว่า 60 นาที และการใช้สารน้ำ irrigation ระหว่างการผ่าตัด พบว่าผู้ป่วยที่มีอุณหภูมิร่างกายต่ำกว่า 36.0 องศาเซลเซียส ร้อยละ 40 ยังมีอุณหภูมิร่างกายต่ำกว่า 36.0 องศาเซลเซียส ที่ 30 นาที ในห้องพักฟื้น